

Svakako ide prevodioca zasluga i hvala, što nastoji da u hrvatskoj inteligenciji probudjuje smisao za filozofiju, pa upravo zato bismo to radije preporučili njegov novi prevod — samo kad bi se dao odijeliti od izvornika.

Dr. S. Zimmermann.

Gangusch Ludwig Dr. Der Lehrgehalt der Jakobus-epistel. Eine exegetische Studie. Freiburg i B. 1914.

Jasno služeći se velikom i biranom literaturom tumači Gangusch krasnu i praktičku katoličku Jakovljevu poslanicu.

Dobro opaža u uvodu, da sv. Jakov naglašuje u poslanici istine, koje su znamenitije i djelatnije od mnogih savremenih socijalno-političkih reformnih ideja.

Sv. Jakov upozoruje čitatelje na preznamenitu istinu, kako je onaj, koji precijenjuje zemaljska dobra, a slabo mari za vječna, već na ovom svijetu nesretan; naprotiv tko pravo sudi o vječnim i promjenljivim dobrima, taj je već ovdje sretan. — Današnje doba, koje precijenjuje svjetska, kulturna dobra, koje grozničavo teži za užitcima, a zanemaruje vječna, trebalo bi da si tu istinu dobro upamti. Vrlo lijepo obradio je: V. Beherrschung der Zunge möglich und notwendig: die zügellose Zunge und das von ihr ausgehende Verderben VII. Gott verlangt volle Hingabe; daher Welt liebe unvereinbar mit Gottesdienst. VIII. Verurteilung der Selbstherrlichkeit im Handel und Wandel.

Pflicht des Christen auf Gottes Vorsehung zu vertrauen.

Preporučam.

Dr. Franjo Zagoda.

Cladoder H. J. S. I. Das Evangelium des hl. Matthäus. Freiburg i B. 1915. Herder.

Knjiga je plod mnogogodišnjeg studija, za kojeg je pisac uronio u duh našeg evanđelja. Kratko i jezgrovito bez znanstvenog aparata želi auktor točno predočiti sveti tekst. Pisac dobro upozoruje, kako svaki evanđelista promatra Gospodina Isusa Krista s drugog stanovišta. Prema tomu treba da

pazimo na svrhu i savremene prilike, koje su Mateja potakle, da piše sv. evanđelje.

Prema predaji piše Matej Židovima. Piše, dok je još živio naraštaj, koji je s njime promatrao slavu Kristovu i divna njegova djela. Prije nego li će ostaviti Palestinu, da propovijeda drugim narodima, upravlja evanđelje svojim zemljacima svečano propovjedajući protiv nevjere židovske i posljednji put ih opominjući, da je kraljevstvo Božje došlo i da je utemeljio to vječno kraljevstvo jedini pravi Mesija Gosp. Isus Krist. Bolna srca predočuje evanđelista konstantno nevjere u naroda židovskoga. Radi te nevjere podlegao je Gospodin na Vel. Petak. Radi te nevjere ostavlja Matej Palestinu. No mogao bi tko reći: Ako je Isus Mesija, kako to, da ga je većinom odbio i prezreo njegov narod? Ne će li to smutiti i gdje kojeg Israelca vjernika? A smiju li se Apostoli nadati, da će pogani vjerovati u Mesiju, koga zabacuje njegova braća? Zato veličanstveno Matej riše, kako je griješna nevjera Israelaca kriva, te je Israel odbio Gospodina Isusa Krista. No ta nevjera, kakogogj izvanredno tužna činjenica, ne dolazi iznenada. Prerekli je proroci i sam Gospodin. Sve je Isus učinio, da predobije sinagogu. Neumorno propovijeda izgnanim ovcama doma Israelova, čini bezbrojna čudesa. A rezultat — nevjera.

Narod gleda u njemu: Ivana Krstitelja, Jeremiju, proroka; ali ne će da vidi Sina Božjega i Mesiju. Zato dolazi u Cezareji Filipovoj do rastave Gospodina sa sinagogom. Protiv sinagoge osniva Gospodin Crkvu svoju na Petru i apostolima. Apostolima povjerava tajne svojeg kraljevstva. Kao vrhovni učitelj i zakonoša uči, kiki treba da su zajedničari novog kraljevstva: Cisti, ponizni, blagi, pomirljivi, požrtvovni do martirija, spremni da potpuno ispiju čašu, koju pruža Otac nebeski.

Najdivniji primjer pruža im sam Spasitelj. Dolazi do odlučnog sukoba s poglavicama sinagoge. — Gospodin izdan, prezren, razapet. Na oko podlegao. Neprijatelji rugaju mu se, misleći, da je smrću njegovom propalo i njegovo djelo. No najdanci prevariše se. Ne vraćaju se Židovi s Kalvarije

kao pobjeditelji, već poraženi i za-
bačeni. Smrću Kristovom svršio se
stari zavjet, a zasjao je novi i vječni
zavjet, da spasava sve narode.

Neprijatelji zapečativši grob Isusov
nisu mogli zapriječiti, da ne uskrsne
vječna Istina. Uskrsnuli Pobjeditelj
šalje svoje učenike svim narodima,
da im propovijedaju blagu vijest spa-
senja i primaju ih svetim krštenjem
u njegovu kraljevstvo: jednu, svetu,
katoličku i apostolsku Crkvu. Knjiga
pisana je krasnim stilom, elegantnom
dikcijom. Preporučam katoličkom la-
jkatu.

Dr. Franjo Zagoda.

Schumacher Heinrich: Christus in seiner Präexistenz und Kenose nach Phil. 2, 5.—8. Scripta Pontificii instituti biblici. I. Theil: Historische Untersuchung. Von dem Bibelinstitut in Rom preisgekrönt.

Mladi učenjak, koji se istakao raspravom: Die Selbstoffenbarung Jesu bei Mt, 11, 27. (Lk. 10, 22.) obragjuje znamenito mjesto Fil. 2, 5.—8. s velikom erudicijom i akribijom.

Iza uvoda predočuje historički tumačenje riječi „ἀρπαγμὸς“ i to najprije u grčkih otaca.

Njihovo je svjedočanstvo odlučno, pošto su bolje razumijevali novoza-
vjetni jezik i pošto su bili bliži svjedo-
doci tradicije.

Istraživanjem grčke patristike do-
šao je do ovog rezultata:

Velika većina kao Euzebije, Atanasije, Ciril Aleks., Bazilije, Grgur Niški, Ivan Damaštenski itd. tumači, da se izrazom „ὁχ ἀρπαγμὸν κτλ.“ emfatički naglašuje pravna i naravna istobitnost s Ocem t. j.: Gosp. Isus Krist nije si nepravedno prisvajao jednakost s Bogom t. j.: Isusu pripada po naravi i pravno Božanstvo i jednakost s Bogom.

Prelazi na latinske Oce. Dok si ne možemo stvoriti pravi sud u Ciprijana i Paulina iz Nole, to svi ostali Oci smatraju „non rapinam“ kao naglašivanje misli, da je Isus po naravi jednak Bôgu.

Napokon ukratko spominje jednako tumačenje sirskih Otaca.

Konačni je rezultat proučavanja patrističke literature: ὁχ ἀρπαγμὸν ἡγήσαντο κτλ. je emfatički izražaj, da se označi, kako Kristu pravno i po naravi pripada jednakost s Bogom. Zato se može najzgodnije prevesti: On nije trebao da drži za nepravdu, što ima jednaki bitak s Bogom.

Iza toga promatra „ἀρπαγμὸς“ kod kasnijih exegeta: katoličkih i akatoličkih.

Porazno iznosi za moderne akatoličke exegete, kako su oni zabacujući a priori božanstvo Kristovo radi svoje krive pretpostavke došli upravo do protivnog rezultata od svetih Otaca. Dok je Ocima „ὁχ ἀρπαγμὸν κτλ.“ emfatičko naglašivanje jednakosti s Bogom, to je modernima „ὁχ ἀρπαγμὸν“ emfatičko naglašivanje negacije jednakosti s Bogom.

Ponose se historičkom metodom, a radi svojeg agnosticizma napustili su tu metodu, da ne moraju priznati Božanstva Kristova.

U drugom dijelu obragjuje jednako metodom ostale riječi našeg klasičkog mjesta.

Lijepo i odlučno svršava: Leitstern ist und bleibt: Die Gesamt patristik betrachtet „ὁχ ἀρπαγμὸν“ κτλ. als Ausdruck für die Rechtmässigkeit und Naturgemässheit der Christus zukommenden Gottgleichheit: „Οτι ὁχ ἡρπασεν ἀλλ' ἔχει τῆ φῶσει. (Cyrill von Jer.)

Preporučam bogoslovima.

Dr. Fr. Zagoda.

Walther G.: Untersuchungen zur Geschichte der griechischen Vaterunser-Exegese. (Texte und Untersuchungen zur Gesch. d. altchristl. Literatur, herausg. von A. Harnach u. C. Schmidt. XL, 3.) Leipzig 1914 str. 123. M. 4.50.

Niti jednoga većega egzegeta iz prvih kršćanskih vremena nije bilo, koji se ne bi bio zaustavio i na najljepšoj molitvi svih vjekova — molitvi Gospodnjoj. Zato napisati povijest razjašnjenja „očenaša“ bilo bi za poznavanje stare kršćanske egzegeze